

Älgbetesskador i ungskog

Örebro läns västra VFO 2009

På uppdrag av **Sveaskog AB** har *Svensk Naturförvaltning AB* inventerat viltbetesskador i Örebro läns västra Viltförvaltningsområde (VFO). Örebro läns västra VFO var ett av 10 viltförvaltningsområden i Bergslagen som inventerades på älgskador i tallungskogar under 2009. Målsättningen är att årligen följa skadeutvecklingen.

Område och metodik

Örebro läns västra VFO är ca 126 000 ha (figur 1) varav ca 51 000 ha är skogsmark som ägs av Sveaskog.

Inventeringen är utförd på Sveaskogs marker och koncentrerad till ungskogar i det mest skadeutsatta utvecklingskedet då de är mellan 1 m och 4 m höga.

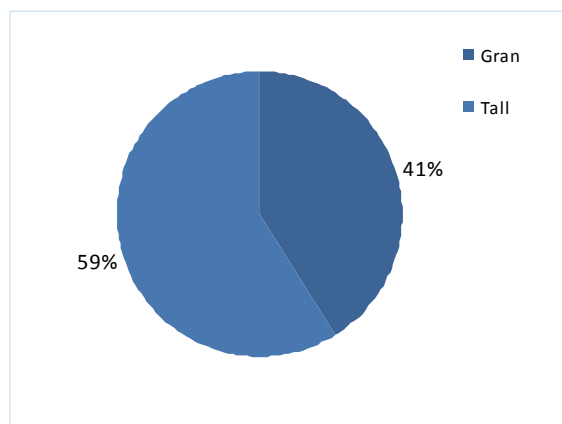
Den senaste inventeringen utfördes i maj 2009. Dessutom inventerades området 2007 och 2008.

Mätningarna genomförs enligt samma principer varje år i ett antal slumpmässigt utlottade ungskogar. Varje stam i provytorna undersöks noga med avseende på skador.

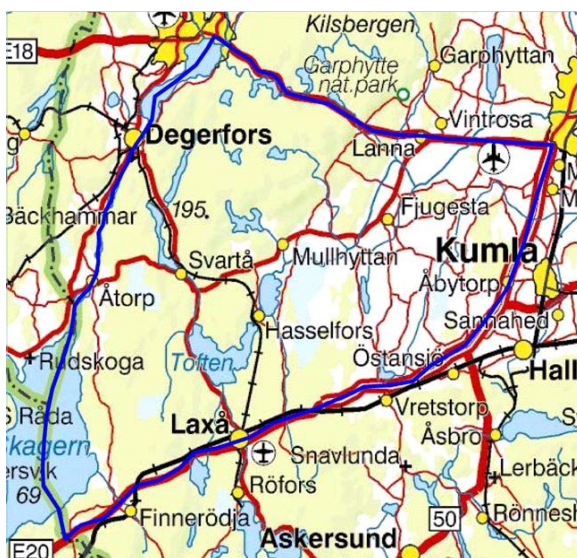
Skador bedömdes enbart på tall och klassades som färska eller gamla. Färska skada definierades som skada som skett sedan tillväxtstart föregående sommar. Färska skador delades upp på toppbete, stambrott och barknag. Alla träarter räknas in i de besökta provytorna.

Foto: Göran Cedertlund

Figur 2. Uppmätt trädslagsfördelning i ungskogsavdelningarna 2009.

Figur 1. Karta över Örebro läns västra VFO

Tabell 1. Uppmätta skador under tre år.

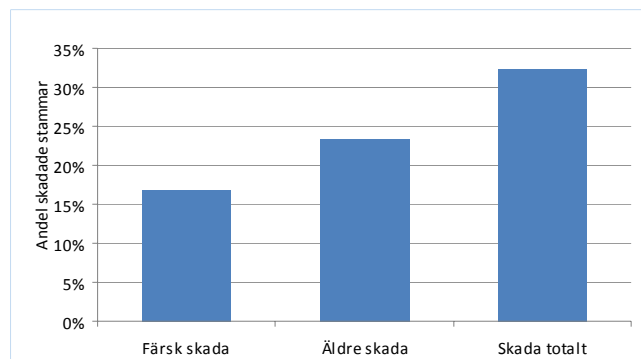
	Färska skada	Äldre skada	Skada totalt
2006	6%	25%	29%
2007	6%	13%	17%
2009	17%	23%	32%
Medel	10%	21%	26%

Resultat och kommentarer

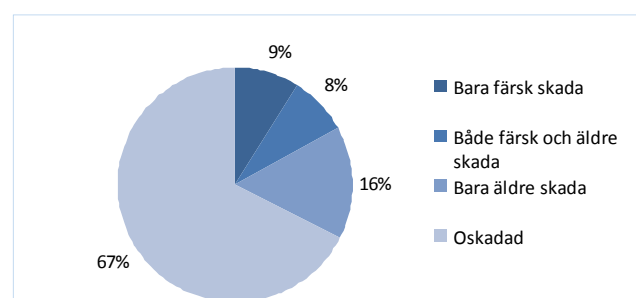
- Tall var det dominerande barrträdet i provytorna (knappt 60%; figur 2).
- Andelen stammar med färsk skador 2009 var ca 17 % (figur 3). Skadenivån är klart över genomsnittet för Bergslagen (ca 11%), men också högre om man jämför med de tidigare mätningarna. En förklaring kan vara att älgarna upphörde med betning av bärris under en stor del av vintern på grund av ovanligt mycket snö under en ganska lång period. Älgstammen i området har också ökat påtagligt under de senaste åren, vilket bör ha bidragit till ökat betestryck. Älgtätheten i området var vid inventeringen vintern 2009 i genomsnitt ca 15 älgar/1000ha (åkermarken i öster borträknad), vilket är betydligt högre än många andra områden i Bergslagen
- Stammar med färsk skador fördelades ungefär lika på de som var nyskadade och de som tidigare var skadade (figur 4). Andelen oskadade stammar var förhållandevis låg, vilket antyder ett långvarigt, hårt betestryck i området.
- De tre mätningarna visar på en kraftig förhöjning av färsk skador 2009 (tabell 1).
- De färsk skadorna dominerades av toppskottbetning, vilket är vanligt i de flesta områden.
- Risken för att en oskadad tallstam skall skadas beräknades till 12 %. Denna siffra kan användas för att grovt prognostisera hur många stammar man kan förvänta sig förblir oskadade när träden vuxit över attraktiv beteshöjd. En jämförelse mellan prognos och uppmätt utfall bekräftar att den gångna vinterns skadenivå var betydligt högre än vad som generellt varit fallet under tidigare år (figur 5).
- Om nuvarande skaderisk består kommer ett genomsnittligt bestånd efter 15 år att ha ca 1 100 stammar färre som är helt oskadade jämfört med t ex en årlig skaderisk på 2% (figur 5).
- Fortsatta, årliga mätningar får visa om skadenivån detta år var en tillfällighet eller inte.

Produktion

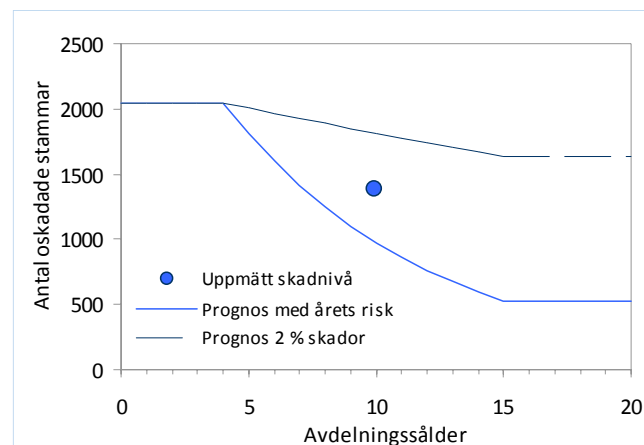
Svensk Naturförvaltning AB
info@naturforvaltning.se, www.naturforvaltning.se
Ramsberg: Sommarrovägen 10,
SE-711 98 Ramsberg, Tel. 0581-66 09 70
Göteborg: Rullagergatan 9,
SE-415 26, Göteborg, Tel. 031-22 30 45

Figur 3. Andel av träd med skador av olika åldrar 2009. Vissa träd kan ha både gamla och färsk skador.

Figur 4. Andel av träd med skador av olika åldrar samt andel oskadade träd 2009.

Figur 5. Prognos av utvecklingen av antalet oskadade stammar. Beräkningarna utgår från att antalet stammar per ha och årlig skaderisk är konstant. Blå punkt indikerar uppmätt nivå på antalet oskadade stammar på det genomsnittliga beståndet.